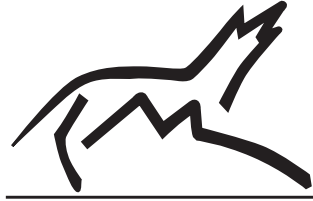

Revista
d'Arqueologia
de Ponent

nº21 2011

**Les defenses exteriors i la poliorcètica
mediterrània preromana:
els fossats, segles VIII a III a.n.e.**

**Emili Junyent, Joan B. López,
Francesca Mastria (editors)**

Introducció

El dossier que s'ofereix a continuació recull les diferents aportacions presentades a la reunió internacional celebrada els dies 29 i 30 de novembre de 2010 a la Universitat de Lleida i a Arbeca, *Les defenses exteriors i la poliorcètica mediterrània preromana: els fossats, segles VIII a III a.n.e.*, organitzada pel Grup d'Investigació Prehistòrica (GIP, Universitat de Lleida), el Servei d'Arqueologia i Paleontologia (SAP, DGPC, Generalitat de Catalunya) i l'Ajuntament d'Arbeca.

La reunió formava part de la programació del projecte *La arquitectura del poder en el valle del Segre y en el Mediterráneo noroccidental entre el IIIer y el Ier milenio ANE*, finançat pel Ministerio de Ciencia e Innovación HAR2008-05256, i del grup de recerca consolidat de la Generalitat de Catalunya 2009SGR198 i responia, de fet, a una línia que es pot considerar ja consolidada pels seus precedents: *Chevaux-de-frise i fortificació en la primera edat del ferro europea* (Lleida 2003), el *Seminari sobre La Guerra antiga* (Lleida 2005) i, més recentment, el workshop sobre *Portes i sistemes d'accés en les fortificacions* (2008) publicat en aquesta mateixa revista.

Una trentena d'investigadors i investigadores, previ encàrrec, van aportar i debatre les ponències i els pòsters que el dossier recull reformulats com a articles. Qui llegeixi aquestes pàgines podrà valorar el seu contingut, però ens atrevim a afirmar que s'ha

assolit tres dels objectius inicials: oferir una revisió panoràmica actualitzada dels fossats protohistòrics en l'àmbit de la Mediterrània centreoccidental i la guerra preromana; reflexionar sobre l'articulació dels fossats en el conjunt dels sistemes defensius, i, finalment, llegir els fossats en clau de poliorcètica ibèrica.

A més de la substància de les contribucions reunides, l'èxit rau en l'oportunitat de la trobada científica. Referint-nos a la península Ibèrica, ha passat una dècada i mitja i ha plogut molt sobre els fossats, des de l'any 1996. Aquell any, veia la llum una obra de referència sobre les fortificacions ibèriques; llavors, el seu autor, Pierre Moret, afirmava que els fossats eren una raresa en el món ibèric, a causa de la predilecció pels llocs enlairats, i els considerava propis de la Iberia cèltica. Malgrat això, es referia a quaranta-cinc assentaments amb fossat, visible o intuït, encara que només cinc d'ells havien estat objecte de petits sondeigs arqueològics (Picola, Brull, Carsac, Montlaurès i Pech Maho). Les reunions de Manresa, uns anys abans (DD.AA. 1991), i Benicarló, deu anys després (Oliver 2006), reflecteixen una situació quasi idèntica: els fossats apareixen marginalment, encara que s'hi enumera més del que s'hi veu. En qualsevol cas, encara ara, en obres recents i qualificades, s'afirma que els fossats ibèrics són escassos i tardans (Berrocal-Rangel, Moret 2007). Estem convençuts que la reunió

de Lleida-Arbeca i la publicació d'aquest dossier han de significar la plena acceptació del fossat com un element comú en tota fortificació ibèrica, sempre que l'emplaçament el faci convenient; per exemple, en tots els anomenats "poblats de barrera".

Entenem també que aquest dossier ha de significar un bon grapat de passos endavant en el reconeixement de la complexitat assolida per la fortificació ibèrica en detriment d'una suposada dicotomia, guerra complexa i fortificació simple, i una important contribució a la lectura poliòrcètica dels fossats, és a dir, a la comprensió dels fossats en relació amb les formes de la guerra davant i contra els murs i del seu paper en el trànsit entre la defensa passiva i la defensa activa.

Emili Junyent
Joan B. López
Francesca Mastria